

Mr. drs. G. J. Wolffensperger

voorzitter van de Tweede Kamerfractie van D66

Democraten,

Het was de week van de gekke koeien.

Premier Major zei gisteren in Turijn dat het probleem van de gekke koeien ziekte een Europees probleem is, dat op Europees niveau opgelost moet worden.

Daar heeft hij gelijk in.

Maar dan heeft hij wel een sterk Europa nodig dat zulke problemen ook aan kan.

Europa leent zich niet voor selectief winkelen.

COALITIE

Gaat het goed met de paarse coalitie?

Ja, het gaat goed, maar we moeten wel gaan oppassen.

Als ik zeg "het gaat goed", dan denk ik aan het gevoerde beleid en aan de vele resultaten die in anderhalf jaar tot stand zijn gebracht.

Resultaten waarin de inbreng van D66 vaak duidelijk herkenbaar is.

In de Tweede Kamer werd een meerderheid gevonden voor invoering van een correctief wetgevingsreferendum, zodat een van onze oudste wensen voor staatkundige vernieuwing nu eindelijk in vervulling lijkt te gaan.

De door D66 ingebrachte kleinverbruikersheffing op energie met fiscale compensatie is inmiddels gerealiseerd.

Dat is niet alleen van essentieel belang voor een gericht energie- en milieubeleid, maar ook, zeg ik met een schuin oog naar de congresresolutie over sociale zekerheid die U morgen zult behandelen, voor het verleggen van de fiscale heffingsgrondslag van arbeid naar milieubelastende activiteiten.

Het sterkste bewijs van de kracht van de coalitie is dat zij bereid is geweest om cruciale onderdelen van het regeerakkoord aan te passen waar dat door nieuwe inzichten noodzakelijk was.

Ik denk aan de nieuwe voorstellen voor de WAO en de zorgverzekering die nu bij het kabinet in voorbereiding zijn.

Die aanpassingen van het regeerakkoord zijn tot stand gekomen in de normale verhoudingen: overleg tussen kabinet en de coalitiepartijen.

Daar waren geen gekunstelde constructies voor nodig zoals onderhandelingen tussen een fractievoorzitter en twee ministers.

En dat is dan meteen het laatste woord dat ik aan deze ludieke inval van de Heer Bolkestein wijd.

D66 is niet ideologisch gebonden aan de markt of aan de collectieve sector.

Bij de sociale zekerheid is ons uitgangspunt dat de beste oplossing ligt in een optimale synthese tussen individuele en collectieve verantwoordelijkheid.

Het WAO-voorstel in het regeerakkoord, de "opting out", vonden wij niet de beste oplossing omdat marktwerking en collectieve verantwoordelijkheid teveel van elkaar waren losgekoppeld.

Zo'n systeem werkt niet, en als het werkt pakt het verkeerd uit.

Onze voorkeur ging uit naar de variant, die nu door het kabinet wordt uitgewerkt.

Geef werkgevers de mogelijkheid om bij arbeidsongeschiktheid de eerste jaren zelf het risico te dragen, al dan niet particulier verzekerd.

Daarna herleeft de collectieve verzekering.

Op die manier ontstaat de gewenste synthese: marktwerking wordt geïntroduceerd in een publiek systeem met voor iedereen dezelfde polisvoorwaarden.

Om ieder risico van discriminatie naar gezondheid te voorkomen zullen wij ons oordeel over een kabinetsvoorstel mede laten afhangen van de bereidheid van kabinet en Kamer om de D66-initiatiefwet op de medische keuringen daarbij te betrekken.

De D66-fractie zal instemmen met de invoering van een eigen bijdrage voor patiënten in de gezondheidszorg.

Al een jaar geleden hebben wij voorgesteld het eigen risico van het regeerakkoord te vervangen door een eigen bijdragesysteem.

Niet omdat we een eigen bijdrage zo leuk vinden, maar omdat voor instandhouding van ons niveau van gezondheidszorg aan alle sectoren een bijdrage is gevraagd: ook van de farmaceutische industrie, van de medici en van de verzekeraars.

En steeds hebben we aangegeven dat daarbij chronisch zieken en mensen onder het minimumloon moeten worden ontzien.

Lang voordat de PvdA het monopolie op dat standpunt claimde.

Omwille van de toegankelijkheid van het systeem vinden we, dat bij de huisarts, als poortwachter, geen eigen bijdrage mag worden gevraagd.

Als de kabinetsvoorstellen komen zullen wij ze toetsen aan deze randvoorwaarden.

Toegankelijkheid van de zorg betekent ook, dat wij nooit zullen meewerken aan wachtlijst-omzeilende initiatieven die leiden tot een tweedeling tussen werkenden en niet-werkenden.

criterium voor zorg is de behoefte aan zorg, en niet de economische behoefte.

Natuurlijk verandert niet alles wat dit kabinet aanraakt in goud.

Wij zijn er helaas niet in geslaagd om Fokker overeind te houden.

Dat is in de eerste plaats een menselijk drama voor alle betrokkenen en hun gezinnen.

Wij voelen ons moreel verplicht om voor hen de schade zoveel als mogelijk is te beperken.

Het is ook een klap voor Nederland als industriële natie, en

voor de technologisch hoogwaardige component daarvan.
Een bittere tegenslag, die echter onafwendbaar bleek te zijn.
Politiek gezien constateer ik dat minister Wijers alles heeft
gedaan wat in de gegeven omstandigheden mogelijk was om Fokker
te redden.
Daarvan heeft hij heel Nederland kunnen overtuigen.
Behalve dan de Heer Mateman, die bewees dat elke overdosis het
zicht op de realiteit vertroebelt, ook een overdosis oranjege-
voel.

De D66-fractie heeft met pijn in het hart moeten constateren
dat bestuurlijke vernieuwing door het instellen van een stads-
provincie Rotterdam is gestrand op een onoverbrugbaar menings-
verschil over de vorm en de te volgen route.
Dat mag echter niet leiden tot het afbreken van wat in andere
Kaderwetgebieden al op gang is gebracht.
Wij vinden dat het kabinet nu eerst de evaluaties die daar ge-
vraagd zijn af moet wachten, om die vervolgens te betrekken
bij nadere voorstellen.

Niet alles lukt, maar met de coalitie gaat het goed.
En toch zei ik straks: we moeten gaan oppassen.
Het wordt riskant als onderlinge profileringsdrift een hogere
politieke prioriteit krijgt dan samenwerking in het huidige
kabinet.
En het zou ronduit gevaarlijk worden als PvdA en VVD die goede
samenwerking als een belemmering zouden gaan ervaren voor de
scherp geprofileerde posities waarmee zij zich in 1998 tegen
elkaar denken te gaan afzetten.

In december manifesteerde premier Kok zich voor het eerst in
deze kabinetsperiode als partijleider.
In een lezing verkondigde hij dat in de toekomst slechts twee
politieke visies tegenover elkaar zullen staan: de liberale,
die kiest voor de minimale staat, en de sociaal-democratische,
die kiest voor een actieve overheid.
Zo vlucht Kok in een overleefd polarisatiemodel dat onafwend-
baar leidt tot een simplificatie van de verkiezingsstrijd tot:
"Kies Kok" of "kies Bolkestein".

VVD-leider Bolkestein reageerde met een kranteartikel aan de
vooravond van het PvdA-congres.
Met als toonzetting "vader is niet boos, vader is verdrietig"
verweet hij de PvdA behoudzucht en metaalmoetheid.
Met als gevolg dat het hele congres in de gordijnen werd
gejaagd, om daar te blijven hangen in grotere eensgezindheid
dan ooit tevoren.
Voor het D66-congres is overigens geen artikel verschenen.
Dat hoefde ook niet, want we waren al eensgezind en het laat-
ste dat je D66 kunt verwijten is metaalmoetheid, zeker als het
gaat om het paarse kabinet.
Het enige waarop ik mijzelf wel eens heb betrappt is een lichte
Bolkestein-moeheid.

Twee weken geleden had het zelfvertrouwen van de VVD-leider
een dusdanige omvang gekregen dat hij in een krant verklaarde:

"Ik heb nu de positie bereikt dat ik elke dag een reë
veroorzaken."

Dat maakt weer begrijpelijk dat de Heer Kok een week late
uitspraak dat hij nooit in een kabinet zou gaan zitten met
Bolkestein als premier.

Daarmee staan ze dus quitte, want Bolkestein wilde in 1994
niet in het kabinet van premier Kok.

Ik weet voor die patstelling overigens wel een oplossing, maar
die vertel ik pas in 1998.

Al die dingen zijn natuurlijk leuk voor een congresrede, maar
ik maak me zorgen over de toenemende korzeligheid in de ver-
houdingen.

Ik zou onze coalitiepartners nog eens willen voorhouden dat de
tekst van een regeerakkoord niet voldoende is om een coalitie
bijeen te houden, zeker niet halverwege de rit.

Minstens even noodzakelijk is een zekere loyaliteit tussen de
partners, en de wil om er samen uit te komen.

Gaat dat laatste ontbreken, dan ontstaat een afbladderingspro-
ces met ongewisse uitkomst.

Het laatste kabinet-Lubbers heeft ons geleerd dat heftige
polarisatie tussen twee coalitiepartijen leidt tot stagnatie.
Het is als met twee van die dikke Japanse Soumo-worstelaars.
Samen lijken ze de hele wereld aan te kunnen, maar als ze
elkaar in de houdgreep nemen dan ontstaat een enorme, onbe-
weeglijke vleesklomp.

D66 gelooft in de potentie die samenwerking juist in dit
kabinet heeft, en als wij al worstelen, dan is het om vooruit
te komen.

Een hoofdstuk apart is de houding van de PvdA tegenover het
volkshuisvestingsbeleid.

Iedere partij heeft het recht om spijt te hebben van beleid,
waarvoor men vier jaar lang medeverantwoordelijk is geweest,
ook de PvdA.

Maar het gaat niet aan om die spijt te vertalen in een per-
soonlijke vete met de bewindsman die nu verantwoordelijk is,
een vete die soms op straat lijkt te worden uitgevochten.

De PvdA-fractie wil meer geld voor de huurders.

Dat mag.

Ook de fractie, en ook Dick Tommel maken zich behoorlijk
zorgen over het probleem dat ontstaat als huren sneller stij-
gen dan inkomens, en ook wij zouden graag meer financiële
ruimte hebben voor huursubsidie.

Maar als het kabinet, inclusief de PvdA-ministers onder aan-
voering van een PvdA-premier constateert dat daar geen geld
voor is, is het te gemakkelijk om als PvdA-fractie een onge-
dekte claim van vele honderden miljoenen op tafel te leggen,
om vervolgens de staatssecretaris de schuld te geven als die
claim niet wordt gehonoreerd.

De PvdA heeft kennelijk de onbedwingbare behoefte om via het
huurbeleid haar sociale gezicht op te poetsen.

Zo wordt het werkelijke probleem, dat van de armoede in Neder-
land en daarmee het probleem van minister Melkert, toevallig

ook van de PvdA, onaanvaardbaar versmald tot de koopkracht van de huurder.
Wat een doorzichtige armoede.

Laten we een beetje normaal gaan doen.
De PvdA is het voor 95% eens met het beleid van Dick Tommel.
Maar ze doet alsof de 5% aan meningsverschil het verschil is tussen goed en kwaad.
Sinds Den Uyl weten we dat de marges smal zijn in de politiek, maar we hoeven toch niet het bewustzijn te vernauwen tot simplistische sjablonen?
Laat de PvdA zich eens volwassen gaan gedragen en de bal spelen in plaats van de man.

Om heel andere redenen ligt staatssecretaris Linschoten onder vuur.
Het is ons een doorn in het oog dat het toezicht op de sociale verzekeringen een zootje is geworden.
De onafhankelijkheid van dat toezicht beschouwen wij als een paarse verworvenheid die een eind moet maken aan belangenverstrengeling.
Juist daarom kijken we kritisch naar de manier waarop Linschoten de zaak behandeld heeft.
Op dit moment is de janboel te groot om een afgerond oordeel te hebben.
De fractie neigt tot een nader parlementair onderzoek, maar wij zullen eerst de nadere informatie die volgende week komt, afwachten.

EUROPA

Het komende jaar zal de politieke agenda in hoge mate worden bepaald door de toekomst van Europa met zijn IGC, zijn EMU en zijn gevolgen voor de begroting 1997.

Op ons vorige congres heb ik D66 beschreven als een partij zonder ideologie, maar met idealen.
Een van onze idealen was en is samenwerking in Europa.
En we zullen dat idealisme hard nodig hebben.
Er spoelt een golf van euroscepsis en twijfel door Europa, en zelfs door sommige Nederlandse politieke partijen.
Daarvoor zijn vele oorzaken.
De meest fundamentele is waarschijnlijk de spanning tussen Europa en de nationale identiteiten, die toeneemt naarmate de integratie zich niet meer beperkt tot de economie, maar steeds meer aspecten van de samenleving gaat raken.
Dat is moeilijk te verteren voor de Europese burger, zolang hij de Unie meer beleeft als een ondoordringbaar technocratisch bolwerk dan als een gemeenschap waarvan hij deel uitmaakt.

In feite staat de Europese Unie voor de meest existentiële beslissing sinds haar oprichting.
De beslissing om ofwel verder te gaan met de Europese integratie, ofwel het proces - al dan niet voorlopig - te stoppen en op de koop toe te nemen dat wat al bereikt is afbrokkelt.

Voor D66 is verder gaan met integratie de enig begaanbare weg. Omdat ons nog steeds helder voor ogen staat waarom we ooit aan het Europese avontuur zijn begonnen.

Vervlechting van belangen en politieke samenwerking moesten definitief een einde maken aan een eeuwenlange periode van oorlogen en confrontatie.

Een gemeenschappelijke markt moest de welvaart verhogen en rechtvaardiger verdelen, ten behoeve van een stabiele verhouding tussen de Europese landen.

En bovenal: de samenwerking mocht niet meer vrijblijvend zijn, zij moest stevig verankerd worden in een Europese rechtsgemeenschap.

Wie op dit moment bereid is door de kritiek en de ruzies heen te kijken moet constateren dat het Europa van de Unie geworden is tot een stabiele gemeenschap waarin oorlogen tussen de lidstaten ondenkbaar zijn.

Die constatering is nog steeds actueel, omdat ze bepalend is voor onze houding ten opzichte van de nog prille democratieën in Oost-Europa.

Zowel in hun belang als in ons belang zullen zij zo snel als redelijkerwijs mogelijk is in de Europese Unie moeten worden opgenomen.

Er is nog een andere reden voor de onvermijdbaarheid van Europese samenwerking.

Dat is het feit dat de macht van de nationale staten afneemt omdat zij steeds minder in staat zijn alle relevante belangen in hun eentje te behartigen.

Dat geldt voor duurzame ontwikkeling: verkeer en energievoorziening, maar ook luchtvervuiling en het gat in de ozonlaag trekken zich niets van de nationale grenzen aan.

Internationale criminaliteit, migratie naar het Europese continent en de opvang van vluchtelingen zijn welhaast per definitie zaken die het nationale beleid overstijgen.

Geen Europees land is in staat een drama te keren zoals dat zich in voormalig Joegoslavië heeft voltrokken, onder erkenning dat ook de Europese Unie daarbij schromelijk tekort is geschoten.

Ook de sociale dimensie overstijgt de lidstaten.

Als niet op Europees niveau normen worden gesteld ontstaat onder druk van onderlinge concurrentie een neerwaartse spiraal waarbij arbeidsverhoudingen en sociale voorzieningen geleidelijk worden uitgehold tot het niveau van de zwakste broeder.

Daarmee zouden we ons systeem van sociale markteconomie de nek omdraaien, en juist dat wezenlijke element van de gemeenschappelijke Europese identiteit moet ondanks de mondialiseringsdruk, gehandhaafd blijven.

Wij steunen ook de inzet van het kabinet voor een Europees werkgelegenheidsbeleid.

Niet omdat Brussel banen zou moeten gaan scheppen, maar wel omdat coördinatie van beleid aan alle lidstaten ten goede komt.

Fokker zou er waarschijnlijk nog zijn geweest als door een gemeenschappelijke industriepolitiek een bundeling van euro-

pese vliegtuigbouwers het had kunnen opnemen tegen de Amerikaanse en Aziatische concurrentie.

D66 hoopt dat de IGC, die gisteren in Turijn is begonnen, een krachtige impuls zal geven aan de Europese integratie. Grootste handicap daarbij is het totale gebrek aan overeenstemming over de vorm die Europa uiteindelijk zal moeten krijgen.

Het is met Europa als met de bestuurlijke organisatie van Nederland: zodra je een blauwdruk op tafel legt komt het proces acuut tot stilstand.

Van de bereidheid om verder op weg te gaan zonder precies te weten waar we uiteindelijk terecht komen zal het slagen van de Conferentie afhangen.

Hoogste prioriteit heeft voor D66 alles wat kan bijdragen aan het draagvlak, door verkleining van de kloof tussen de Europese burger en het Europese bestuur.

Daartoe is verdere democratisering van Europa nodig, met name door vergroting van de rol van het Europese Parlement.

De Unie zal doorzichtiger en begrijpelijker moeten worden, door vereenvoudiging van de beslissingsprocedures en door grotere openbaarheid van de besluitvorming.

Onze tweede prioriteit is vergroting van de slagvaardigheid van de Unie.

Daarom is D66 bereid te aanvaarden dat besluitvorming in de Raad van Ministers vaker dan nu bij meerderheid plaats vindt, al dan niet gekwalificeerd.

Omdat de eis van unanimiteit soms tot verlamming leidt.

Ik wens onze minister van Buitenlandse Zaken kracht en wijsheid toe in Turijn, en ik hoop dat het vaste vertrouwen van zijn eigen partij in een Europese toekomst hem daarbij zal steunen!

DRUGS

Wat minder gelukkig is de fractie met de Europese dimensies die het Nederlandse drugsbeleid inmiddels heeft gekregen.

Sinds de drugsnota kan niemand meer zeggen dat Nederland geen compromissen wil sluiten met het buitenland.

We willen alleen geen compromissen als het om de resultaten van het beleid gaat.

Ons beleid is beter dan het Franse.

Dat blijkt uit elke objectieve beoordeling van de resultaten.

Moeten we, alleen om Chirac tevreden te stellen, toestaan dat hier meer mensen verslaafd raken?

Het is moeilijk praten met een man die alleen bereid tot experimenten als het om kernbommen gaat.

Die denkt dat dingen minder erg zijn als je ze ondergronds doet.

Ik heb niet de illusie dat het inhoudelijke verschil van mening gemakkelijk oplosbaar is.

Maar ook van onze kant zullen we moeten werken aan het herstel van de verhoudingen.

Niet door een repressiever beleid tegen onze eigen overtuiging in, maar door overleg, uitleg en samenwerking.
Het CDA wil dat wij nederig naar Parijs gaan; ik zou zeggen: laat het Franse parlement eens hier rondkijken.
En senator Masson, de man van de narco-staat, zou eens een goed gesprek met Els Borst en Winnie Sorgdrager moeten voeren. Al weet ik niet of we ze dat mogen aandoen!

Over de totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie in 1999 is de laatste tijd twijfel ontstaan.
Zelfs bij premier Kok, die aangaf nog liever uitstel te willen dan een versoepeling van de criteria.
Ons uitgangspunt is, dat uitstel van de EMU grote schade zou toebrengen aan het Europese integratieproces, in feitelijke, maar vooral in psychologische zin.
Maar we moeten de realiteit onder ogen zien dat de EMU niet te realiseren is door de euro uitsluitend in Nederland in te voeren.
In elk geval mogen wij de EMU-criteria niet loslaten als richtsnoer.
In de eerste plaats omdat die criteria ook los van de EMU de voorwaarden scheppen voor een gezonde economie en groei van de werkgelegenheid.
In de tweede plaats omdat juist Nederland een voorbeeldfunctie kan vervullen.
Wij zijn al vroeg begonnen met saneren, werknemers zijn al geruime tijd bereid tot loonmatiging, en het overheidsapparaat is aan beperking van de financiële armslag gewend geraakt.
Laat Nederland op dit punt nu eens gidsland zijn, door aan te tonen dat de EMU-criteria bereikbaar zijn zonder in draconische maatregelen te vervallen.

Tegen deze achtergrond wordt de spanning rond de begroting 1997 opgevoerd.
Bolkestein sluit nieuwe bezuinigingen niet uit.
Tegenover hem staat Melkert die meer lastenverlichting wil, als eigentijds eufemisme voor wat de PvdA vroeger koopkracht noemde.
En tegenover hem staat dan weer Zalm, die waarschuwt dat er in het volgende jaar in het beste geval slechts sprake kan zijn van koopkrachtbehoud, willen we aan de EMU-criteria kunnen voldoen.
Ik vind overigens dat we moeten oppassen om in de beeldvorming een tegenstelling op te bouwen tussen de EMU en de koopkracht. Dat zou ten koste gaan van het draagvlak voor de EMU, en in de landen om ons heen kun je zien hoe moeilijk het is dat draagvlak te vinden.

In dit gezelschapsspel dat rijksbegroting heet hanteert D66 Zijn eigen politieke toetsingspunten.

De eerste is dat er niet veel rek meer in de begroting zit. Wie nu roept dat er verder bezuinigd kan worden moet op zijn minst aangeven waar dat dan nog zou kunnen gebeuren. De fractie is slechts bereid nieuwe bezuinigingen te accepteren als er sprake is van evidente overmacht.

Een bijzonder probleem doet zich voor bij de zorg.

We zijn in het regeerakkoord uitgegaan van een zeer beperkte groei omdat dat de zorg moest aansporen tot maximale efficiëntie.

De voorwaarde was dat het hele kabinet zou bijspringen als het ondanks alles niet zou lukken.

Els Borst heeft alles gedaan, en daarbij onconventionele middelen niet geschuwd.

Het lijkt desondanks niet te zullen lukken.

Voor haar en voor de fractie zit er een grens aan het snijden in de zorg, en die ligt daar waar verder bezuinigen in strijd komt met wat wij medisch en sociaal nog aanvaardbaar vinden.

Die grens is bereikt.

En dat zouden niet alleen wij maar de hele coalitie moeten vinden.

De tweede toets is de werkgelegenheid.

100.000 banen per jaar er bij is de minimale doelstelling.

Het kabinet moet alles doen om die te realiseren.

Een derde toets betreft de lastendruk.

Door de grote tekorten bij de sociale fondsen, ontstaan onder het vorige kabinet, zullen de premies tijdelijk verhoogd moeten worden.

Daardoor dreigt zelfs verzwaring van lasten.

De fractie meent dat door spreiding van de aanvulling over meerdere jaren, en zonodig door belastingverlaging de totale lasten voor 1997 tenminste gelijk zouden moeten blijven.

De vierde toets is het EMU-examen.

Dat moet voor de begroting 1997 richtsnoer blijven.

De vijfde toets is de rechtvaardige inkomensverdeling.

Het streven blijft op z'n minst koopkrachtbehoud.

Maar mocht dat er onverhoeds niet inzitten, dan geldt des te meer de noodzaak dat de één er niet meer op achteruit gaat dan de ander.

En de zesde toets is die van de kwaliteit van het beleid: er zijn extra investeringen nodig om het overheidsoptreden op peil te houden.

Dat geldt -tegen de achtergrond van enquête en drugsdebat- met name de justitiële keten: extra cellen en de uitbreiding van de politie.

Het is niet zinvol om in dit stadium al absolute prioriteiten te formuleren.

Al was het maar omdat alles met alles samenhangt.

Niet vooraf, maar door weging van de effecten moet blijken wat straks het zwaarst moet wegen.

In deze genuanceerde benadering onderscheidt D66 zich van ideologisch wapengekletter.

Ik vertrouw erop dat ook het kabinet de nuances kiest.

D66 heel veel in de paarse coalitie geïnvesteerd, en we zullen dat met overtuiging blijven doen.

Maar ook wij realiseren ons dat we al halverwege de rit zijn, en dat er over twee jaar weer verkiezingen komen. Dan treden we de kiezer tegemoet met de resultaten van ons beleid, en met de kwaliteit van onze mensen. Ik heb daar het volste vertrouwen in.

Maar er is meer nodig.

In 1998 worden de laatste Kamerverkiezingen in deze eeuw gehouden.

Dat betekent dat wij aan Nederland, en aan de kiezers onze visie zullen moeten voorleggen op de samenleving die ons in de volgende eeuw voor ogen staat.

Vanuit onze historie en vanuit onze idealen zullen wij de lijnen moeten doortrekken tot voorbij het jaar 2000.

Daarvoor zijn creativiteit, inspiratie en inspanning nodig.

D66 heeft ervoor gekozen zo'n visie niet aan U voor te leggen in de vorm van een beleidsnota, die U dan vervolgens kunt gaan bespreken.

In samenwerking tussen partijbestuur, fracties en bewindslieden is gekozen voor een werkwijze waarin vele leden van de partij bij het creatieve proces worden betrokken: een projekt.

In de loop van dit jaar zal een reeks van activiteiten worden georganiseerd: expert-meetings, symposia, essay-wedstrijden, paneldiskussies, interview rondes en nog meer.

Gemeenschappelijk doel van al die activiteiten is het genereren van nieuwe ideeën op vele terreinen: van de gevolgen van mondialisering tot de rol van cultuur in de samenleving, van ghettovorming tot econologie.

Voor de uitvoering van dit projekt is een projektteam gevormd. SWB, de Programmacommissie, en vele andere geledingen van de partij worden erbij betrokken.

Half april rolt bij alle leden van D66 een startdocument voor dit projekt in de bus.

Het bevat een essay over de veranderende samenleving, uitmondend in een groot aantal wezenlijke vragen, waarop we al werkende het antwoord willen vinden.

Aan het eind van het jaar wordt de partij een document aangeboden waarin de resultaten van al die activiteiten gebundeld zijn.

Een document dat kan dienen als basis voor meningsvorming in de partij, en als inspiratiebron voor het verkiezingsprogramma.

Door de overtuigingskracht van onze ideeën zullen wij D66 voor iedereen herkenbaar moeten maken.

Als de partij die zijn bestaansrecht niet ontleent aan een ideologie uit het verleden, maar aan de kwaliteit van zijn visie op de samenleving van de toekomst.

Het is nog lang geen 1998, maar er wordt gewerkt in D66.

We zijn trots op wat we al bereikt hebben.

We zijn trots op de mensen die dat hebben gedaan.

En we hebben - met uw hulp - ideeën voor de toekomst.

Dat geeft mij vertrouwen in de toekomst van onze partij.
Een rotsvast vertrouwen in D66.